

qwertyuiopasdfghjklzxcvbnmqwerty
uiopasdfghjklzxcvbnmqwertyuiopasd
fghjklzxcvbnmqwertyuiopasdfghjklzx
cvbnmq
wertyui
opasdfg
hijklzxcv
vbnmqwertyuiopasdfghjklzxcvbnmq
wertyuiopasdfghjklzxcvbnmqwertyui
opasdfghjklzxcvbnmqwertyuiopasdfg
hijklzxcvbnmqwertyuiopasdfghjklzxc
vbnmqwertyuiopasdfghjklzxcvbnmq
wertyuiopasdfghjklzxcvbnmqwertyui
opasdfghjklzxcvbnmqwertyuiopasdfg
hijklzxcvbnmrtyuiopasdfghjklzxcvbn
mqwertyuiopasdfghjklzxcvbnmqwert
yuiopasdfghjklzxcvbnmqwertyuiopas

Jan Winther

Slekten Linds forbindelse til Sørkil

01.01.2010

Helge Øi

Jan Winther (1913–2002)

Jan i styrehuset på frakteskuta "Kjøpsvik" (1941)

Jan var Jacob Linds tremenning på morsiden og samtidig hadde de et sett med felles søskenbarn i Sørkil. Langt ute var de også i slekt på farsiden - bestemoren var *Jensine Bergitte Schelderup* fra Forså i Tysfjord, søster til *Sara Susanne Schjelderup (Bye)*. Hos disse søsknenes foreldre deler slektslinjene seg til Krog på Offersøy (morsiden) og til presteslektene Schjelderup og Drejer (farsiden). (Beskrevet i notatet om *Aagot Bye*, se under [Media/Historier](#).) Winther-slekten hadde lange tradisjoner på Hamarøy. Den første en kjenner er dansken Niels Pedersen Winther (ca 1663-1718) som var lensmann på Hamarøy. På Sørkil var det 17. juni 1756 skifte etter Peder Jacobsen Winther som var død tidligere samme år. Siden har Sørkil vært deres arnested.

Jan var sjømann og hadde lært seg faget fra barnsben av. Hjemme på Sørkil drev familien fiske- og notbruk i tillegg til handelsvirksomhet og de hadde også frakteskuta *Torak*. Før krigen seilte han ut i verden fra Narvik på malmbåter. Etter at krigshandlingen i Norge var ferdige i 1940 var han senere på året samt vinteren 1941 sammen med Jacob Lind og Helge Øi d.e. mannskap på M/S "Kjøpsvik" i kystfart. (Inger Johanne Øi var med som kokke deler av tiden.) Helge var Jacobs fetter og moren hadde parter i skøyta, en arv fra sin far "gamle Lind". Jan og Helge var også i fjern slekt gjennom Schelderup-linjen, men dette var de neppe den gang klar over selv.

Handelshuset Lind i Kjøpsvik var det eneste av de gamle jekterederiene på Hålogalandskysten som klarte overgangen til den nye tid. I 1946 startet Jacob i samarbeid med sin fetter Helge *skipsaksjeselskapet Tilthorn*. Det første skipet var et engelsk eskortefartøy som ble døpt *Tilthorn*. I 1954 kjøpte de også troppetransportskipet *Svalbard* som ble ombygget til stykkgodskip. I 1957 kjøpte de *Bajamar* fra Fred. Olsens rederi og døpte den om til *Stella Marina* - og etter hvert fikk de også en nybygget stykkgodsbåt som fikk samme navn. Jacob var reder, Helge "partreder" og konsulent. Jan var i en tid sjøfartsfaglig inspektør og bodde med familien i Kjøpsvik. Trekløveret 1940 arbeidet sammen igjen.

Etter noen år tok Jan nye utfordringer. Han ble han skipper på et av televerkets regionfartøyer og familien flyttet til Bodø i 1962. Foruten å være fullbefaren sjømann hadde han et utpreget kreativt sinnelag med mange ideer som fikk utløsning i praktiske praktiske løsninger. Ved en anledning viste han meg stolt varmluftsanlegget han selv hadde konstruert i huset familien hadde i "Svenskebyen". Da jeg selv fikk egen skøyte på slutten av 1960-tallet var han flere ganger til uvurderlig hjelp for en "som hadde tatt seg vann over hodet". Etter at han gikk av med pensjon flyttet han og kona Åse til Sørkil hvor han hadde overtatt heimegården. Jan var født samme år som Jacob og de ble like gamle – begge døde i 2002. Helge som var to år eldre, døde allerede i 1981.

Dette notatet har en genealogisk agenda. I vår egalitære tidsalder kan en ofte undre seg over hvordan våre forfedre og formødre hadde gruppemekanismer som i stor holdt ved like sosiale forbindelser og lagdelinger. I løpet av de siste 150 årene har disse arkaiske strukturprosessene smuldret opp. Nå opplever vi et individualistisk samfunn som skaper seg nye sosiale klasser tuftet på andre "maktprinsipper" enn de gamle. Slekt og familietilhørighet var fordums et sterkt sosialt lim uansett hvordan den daglige virkelighet nå enn måtte være. Et eksempel ser vi når folketellingen av 1875 beskriver beboerne hjemme hos Jans besteforeldre på Sørkil. Der er "tilreisende madame *Anne Schjelderup* (Jans oldemor) fra Forså i Tysfjord og hennes to barn Gerhard 16 år og Øivind 12 år". Datteren *Sara Susanne* (Jacobs mormor) er ved samme folketelling registrert som pleiedatter hos handelsmann Peder Dons i Ibestad, hun er da 18 år.

Mens Anne Christine Krog i 1875 blir titulert som "madame" har datteren Jensine 25 år senere fått en mer prosaisk beskrivelse. I folketellingen 1901 finner vi hos Jans foreldre "enke Jensine Schjelderup, husholdning og krøtterstell" samt Jensines bror "losjerende Jens Krog Schjelderup født 1855 i Tysfjord – vedhogst og jordarbeid, ugift". (Jens ble i Sørkil resten av livet - døde av koldbrann i 1918.) Kampen for utkomme i det daglige liv var ofte ikke annerledes for de med kjent slektsnavn enn for deres sambygdinger uten overleverte muntlig overlevering eller dokumenterbare lange slektslinjer.

Jans farfar var *Peder Johnsen Winter* som tidlig på 1870-tallet hadde giftet seg med *Jensine Bergitte Schjelderup* fra Forså i Tysfjord. Peder og Jensine fikk 12 barn og en stor etterslekt. Jensines søster *Sara Susanne Schjelderup* hadde først vært gift med handelsmannen *Oluf Gustav Bye* (se notat vedr. *Aagot Bye*), men etter at Oluf døde giftet Sara Susanne seg med Jans onkel *Joachim Winther* og fikk datteren *Sigrid Valborg*. Saras Susannes eldste datter *Aagot* ble gift med *Jacob Lind* i Kjøpsvik mens hennes to søsken – *Halfdan* og *Vally* ble gift med henholdsvis Jans onkel og tante i Sørkil. Som om ikke dette var nok ble Jans grandtante *Ceselia Hedvig Winther* (f. 1855) gift med *Villads Bing Schjelderup* - Jensine Bergitte og Sara Susannes bror - som bodde på Forså i Tysfjord.

Familierelasjonene mellom Schelderup/Krog i Forså, Lind i Kjøpsvik og Winther i Sørkil er mange og griper tett inn i hverandre. For den spesielt interesserte leser er det lett tilgjengelige kilder på "nettet" hvor en kan lete seg fram på egen hånd.

Kildene er:

<https://www.tysfjord.kommune.no/> (Slektshistorie, se Ulvik (10) og Forså (9) og (12).

<http://www.hamaroy.kommune.no/artikler/slektslister> (Sørkil)